

คำถาม-คำตอบ

เรื่อง ธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching)

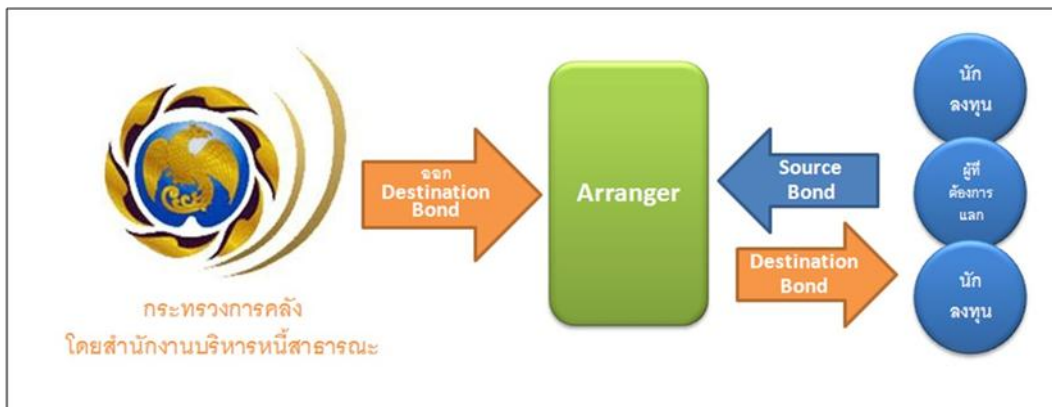
ความเป็นมา

เนื่องจากสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้ประกาศโครงการ Bond Switching สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยธุรกรรม Bond Switching มีความซับซ้อนทำให้นักบัญชี ผู้สอบบัญชีและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักลงทุน และผู้ดำเนินธุรกรรมแลกเปลี่ยน มีคำถามเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีของธุรกรรมดังกล่าวข้างต้น รวมถึงมีเรื่องใดบ้างที่ต้องให้ความสำคัญหรือต้องพิจารณาเพิ่มเติม

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจึงจัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้นเพื่อตอบคำถามและชี้แจงประเด็นต่างๆ โดยอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน (TAS 105)

สรุปลักษณะของธุรกรรม

การทำธุรกรรม “**Bond Switching**” คือ การเปิดโอกาสให้นักลงทุนสามารถนำพันธบัตรรัฐบาลที่ถือครองอยู่ หรือที่เรียกว่า “Source Bond” มาแลกเปลี่ยนเป็นพันธบัตรรัฐบาลอีกรุ่นหนึ่ง หรือที่เรียกว่า “Destination Bond” ซึ่งทั้ง Source Bond และ Destination Bond รวมถึงราคารับแลกเปลี่ยนจะเป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ)

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม **Bond Switching** จะประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ผู้ออกตราสาร (ในที่นี้หมายถึงกระทรวงการคลัง โดยสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ) ตัวแทนในการดำเนินธุรกรรม (Arranger) และนักลงทุนหรือผู้ที่ต้องการแลกเปลี่ยนพันธบัตร

(เครดิต: <http://www.thaibma.or.th/EN/BondInfo/BondSwitching.aspx?mp=T>)

ประเด็น

ในกรณีที่กิจการลงทุนในพันธบัตร (Source bond) ซึ่งมีการจัดประเภทเงินลงทุนดังกล่าวเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด (Held to maturity: HTM) ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน (TAS 105) ต้องการนำเงินลงทุนดังกล่าวมาทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching)

คำถาม-คำตอบ

เรื่อง ธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching)

คำถาม ข้อ 1.

การทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตรดังกล่าว เข้าเงื่อนไขการตัดรายการหรือไม่ และรับรู้การตัดรายการอย่างไร

คำตอบ ข้อ 1.

ในการพิจารณาว่าการทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตรดังกล่าวเข้าเงื่อนไขการตัดรายการหรือไม่นั้น กิจการต้องประเมินว่า Source bond ดังกล่าวเข้าเงื่อนไขการตัดรายการตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

ในการพิจารณาการตัดรายการตามประกาศดังกล่าว กิจการควรพิจารณาว่าการแลกเปลี่ยนดังกล่าวเสมือนการยึดอายุพันธบัตรหรือไม่ โดยพิจารณาจากกระแสเงินสดของพันธบัตรเดิมและพันธบัตรใหม่ ซึ่งหากกระแสเงินสดดังกล่าวมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ก็จะเข้าเงื่อนไขการตัดรายการ หากเข้าเงื่อนไขแนวปฏิบัติทางการบัญชีดังกล่าวก็จะถือว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวข้างต้นจะเข้าลักษณะของการจำหน่ายเงินลงทุนตาม TAS 105

คำถาม ข้อ 2.

ในกรณีที่กิจการมีการทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching) และพิจารณาแล้วว่าเป็นการจำหน่ายเงินลงทุนในส่วนของพันธบัตร (Destination bond) ที่ได้มานั้น กิจการต้องรับรู้รายการหรือวัดมูลค่ารวมถึงจัดประเภทเงินลงทุนที่ได้รับมานั้นในงบการเงินอย่างไร

คำตอบ ข้อ 2.

ในกรณีที่กิจการประเมินแล้วว่าเป็นการจำหน่ายเงินลงทุน พันธบัตรที่ได้มานั้นจะถือว่าเป็นการได้พันธบัตรใหม่ซึ่งกิจการต้องพิจารณาการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกตาม TAS 105 ย่อหน้าที่ 6 โดยมาตรฐานกำหนดให้ “ต้นทุนของเงินลงทุนต้องรวมรายจ่ายโดยตรงทั้งสิ้นที่กิจการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น เช่น ราคาจ่ายซื้อเงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมและค่าภาษีอากร ต้นทุนการทำรายการไม่รวมถึงส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางการบริหารและต้นทุนภายในที่ได้รับการแบ่งปันมา” ซึ่งในกรณีที่กิจการได้เงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนมาด้วยการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์อื่น รายจ่ายในการได้มาซึ่งเงินลงทุนต้องกำหนดจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยนแต่จะมีหลักฐานชัดเจนว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนที่ได้มานั้นเป็นราคาที่เหมาะสมกว่า (ตาม TAS 105 ย่อหน้าที่ 7) นั่นคือ มูลค่ายุติธรรมของ Source bond สุทธิกับเงินค่าส่วนต่างราคาที่ได้รับ/ชำระเพิ่ม (หากมี)

สำหรับเรื่องของการจัดประเภทเงินลงทุน กิจการต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนด TAS 105 ย่อหน้าที่ 10 โดยกิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนที่ได้มาเมื่อเริ่มแรกตามข้อกำหนดดังกล่าว ทั้งนี้มาตรฐานไม่ได้มีข้อกำหนดว่าพันธบัตร (Destination bond) ที่ได้มาจะต้องถูกจัดประเภทเช่นเดียวกับพันธบัตรที่นำแลกเปลี่ยน (Source bond) นอกจากนี้กิจการต้องถือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดมูลค่าในภายหลังตามแต่ละประเภทของเงินลงทุนตามข้อกำหนดของ TAS 105 ด้วยเช่นเดียวกัน

คำถาม-คำตอบ

เรื่อง ธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching)

คำถาม ข้อ 3.

หากกิจการเลือก Source bond บางส่วน จากกลุ่ม Source bond ที่กิจการได้จัดประเภท Source bond ดังกล่าวเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด (Held to maturity: HTM) เพื่อทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนจะทำให้พันธบัตร (source bond) ส่วนที่เหลือไม่สามารถจัดประเภทเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดได้อีกต่อไป ใช่หรือไม่

คำตอบ ข้อ 3.

อ้างอิงย่อหน้าที่ 13 ของ TAS 105 ซึ่งกำหนดว่า “กิจการต้องทบทวนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดทุกรายการเพื่อโอนเปลี่ยนประเภทหากกิจการขายหรือโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดรายการใดรายการหนึ่งทั้งที่สถานการณ์ในย่อหน้าที่ 14 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าวไม่เกิดขึ้น” ดังนั้นหากการทำธุรกรรมการแลกเปลี่ยนพันธบัตร (Bond Switching) ไม่เข้าเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของย่อหน้าที่ 14 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าว กิจการต้องทำการทบทวนเจตนาและพิจารณา Portfolio ที่เหลืออยู่ของ Source bond รวมทั้งเงินลงทุนในตราสารหนี้ของกิจการที่จัดประเภทเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดทุกรายการว่ากิจการยังมีความตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถที่จะถือตราสารดังกล่าวไปจนครบกำหนดอยู่หรือไม่ หากกิจการประเมินว่าเข้าทั้ง 2 เงื่อนไขข้างต้น กิจการสามารถจัดประเภทเงินลงทุนดังกล่าวที่เหลืออยู่เป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด (Held to maturity: HTM) ได้เช่นเดิม โดยในการทบทวนการลงทุนควรมีกระบวนการที่ชัดเจนและจัดทำเอกสารหลักฐานให้แล้วเสร็จโดยไม่ล่าช้า และสื่อสารกับผู้สอบบัญชีในระยะเวลาที่เหมาะสม แต่หากประเมินแล้วพบว่าไม่เข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งกิจการต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของ TAS 105 ในเรื่องของการโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน รวมถึงเรื่องของการเปิดเผยข้อมูล

อย่างไรก็ตาม หากกิจการประเมินว่ากิจการมีความตั้งใจแน่วแน่หรือความสามารถที่จะถือตราสารดังกล่าวไปจนครบกำหนด แต่ในทางปฏิบัติ กิจการเลือกที่จะทำธุรกรรม “Bond Switching” เป็นประจำและพันธบัตรดังกล่าวไม่เข้าข้อกำหนดตามย่อหน้าที่ 14 ตัวอย่างสถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่ากิจการไม่มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะถือจนครบกำหนด

หมายเหตุ

- คำถาม-คำตอบนี้ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
- คำถาม-คำตอบนี้ใช้ได้กับกรณีธุรกรรม Bond Switching นี้เท่านั้น
- หลักการที่ใช้ในการตอบคำถามนี้อ้างอิงตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน และแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน เท่านั้น และคำถาม-คำตอบนี้จะถือว่ายกเลิก เมื่อมีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) หรือการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินนี้อาจทำให้การให้คำตอบของสภาวิชาชีพบัญชีจะเปลี่ยนแปลงไป